

ХУЛОСАИ НИҲОИИ

Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079

**назди Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи
А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон аз рӯйи
диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илм**

Парвандаи аттестатсионии № ____

Қарори Шурои диссертатсионӣ аз 15.11.2025, № 34

Дар бораи сазовор донишгари Ҷабборӣ Насиба Ҷаббор шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ.

Диссертатсияи Ҷабборӣ Насиба Ҷаббор дар мавзӯи «Хусусиятҳои асосии таълиқи сиёсати гендерӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.02 – Ниҳодҳо, раёндҳо ва технологияҳои сиёсӣ ба ҳимоя дар ҷаласаи Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079 назди Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон 16-уми августи соли 2025 (Протоколи № 21) қабул гардидааст (734025, шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33; фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 октябри соли 2024, №364 ш/д). Довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ Ҷабборӣ Насиба Ҷаббор 15-уми феввали соли 1985 таваллуд шуда, шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

Соли 2010 филиали Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншох Шохтемурро дар ноҳияи Данғара аз рӯйи ихтисоси иқтисодчӣ- менеҷер бо дипломи аъло хатм намудааст.

Дар давоми солҳои 2010-2013 ба ҳайси котиб-коргузори филиали бонки Тоҷиксодиротбанк дар ноҳияи Данғара фаъолият кардааст. Солҳои 2013-2014 вазифаи иқтисодчии филиали бонки Тоҷиксодиротбанкро дар ноҳияи Данғара дар дӯш доштааст. Солҳои 2014-2023 ба ҳайси сардори шӯъбаи кадрҳо ва корҳои махсуси Донишгоҳи давлатии Данғара фаъолият намудааст.

Аз 28-уми апрели соли 2023 то ба имрӯз дар вазифаи муовини ректор оид ба тарбияи Донишгоҳи давлатии Данғара кор мекунад.

Ҷабборӣ Насиба Ҷаббор зинаи унвонҷӯиро солҳои 2020-2024 дар кафедраи фанҳои гуманитарии Донишгоҳи давлатии Данғара гузаронидааст.

Роҳбари илмӣ: Муродова Нигина Сулаймоновна - доктори илмҳои сиёсӣ, мудири кафедраи сиёсатшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон.

Муқарризони расмӣ:

1. Усмонова Зулайхо Миразизовна – доктори илмҳои фалсафа, сарҳодими илмӣ Шуъбаи онтология, гносеология ва мантиқи Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови АМИТ
2. Расулзода Рухсора - номзади илмҳои сиёсӣ, и.в.муаллими калони кафедраи сиёсатшиносӣ ва робита бо ҷомеаи Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Муассисаи пешбар - Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ дар тақризи мусбати худ, ки аз ҷониби мудирӣ кафедраи фалсафа ва сиёсатшиносӣ, номзади илмҳои сиёсӣ, дотсент Муродова Г.Р., эксперт (омодасозии лоиҳаи тақриз) номзади илмҳои сиёсӣ, дотсенти кафедраи сиёсатшиносӣ Пирназаров Э.А. ва ҷотиби маҷлис, доктори фалсафа (PhD) аз рӯи ихтисоси сиёсатшиносӣ, дотсент Файзов Р.Х. имзо гардидааст, қайд менамоянд, ки диссертатсияи Ҷабборӣ Насиба Ҷаббор дар мавзӯи «Хусусиятҳои асосии таъбиқи сиёсати гендерӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон», таҳқиқоти мукамал, дорои сохтори ягона, қори мустақилона анҷомёфта ва дорои нағзони илмӣ мебошад. Диссертатсияи Ҷабборӣ Н.Ҷ. аз рӯи мазмуну мундариҷаи худ ба талаботи бандҳои 32 - 33- и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, № 267 (бо тағйиру иловаҳо ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, № 295) тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад ва муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 23.00.02 - Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ аст.

Ҷабборӣ Насиба Ҷаббор оид ба мавзӯи диссертатсия 4 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп намудааст. Инчунин оид ба масъалаҳои мавзӯи диссертатсионӣ дар конференсияи зиёди ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ баромад намудааст, ки маводҳои онҳо ҷоп гардидаанд. Натиҷаҳои асосии диссертатсия ва хулосаҳои таҳқиқот дар мақолаҳои илмӣ муаллиф инъикос ёфтаанд:

I. Мақолаҳои илмӣ, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудаанд:

[1-М]. Ҷабборӣ, Н.Ҷ. Баъзе масъалаҳои таҳқиқоти гендерӣ дар илмҳои сиёсӣ [Матн] / Н.Ҷ. Ҷабборӣ // Ахбори Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон. – 2024, №3. – С. 134-138.

[2-М]. Ҷабборӣ, Н.Ҷ. Дурнамои рушди сиёсати гендерӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / Н.Ҷ. Ҷабборӣ // Маҷалаи идоракунии давлатӣ. – Душанбе, 2024, № 4/1 (66). – С. 283-293. ISSN 2664-0651.

[3-М]. Ҷабборӣ, Н.Ҷ. Оид ба таърихи ташаккули сиёсати гендерӣ [Матн] / Н.Ҷ. Ҷабборӣ // Маркази тадқиқоти стратегии назди президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. – №1 (88) Душанбе, 2023. – 160-168.

[4-М]. Ҷабборӣ, Н.Ҷ. Сиёсати давлатӣ ва танзими муносибатҳои гендерӣ дар Тоҷикистони муосир [Матн] / Н.С. Муродова, Н.Ҷ. Ҷабборӣ // Ахбори Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон. – 2024, №3. – С. 134-138.

II. Маърӯзаҳо дар конференсияҳои илмӣ ҷумҳуриявӣ:

[5-М]. Ҷабборӣ Н.Ҷ. Вазъи имрӯзаи сиёсати гендерӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / Қонуни танзим – омили рушди мафкураи миллий: маводҳои конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ (шаҳри Душанбе, 06 юни соли 2024) / Н.Ҷ. Ҷабборӣ // зери таҳрири доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор А.Ғ. Холиқзода. – Душанбе: Балоғат, 2024. – С. 248-256. (264 с).

[6-М]. Ҷабборӣ Н.Ҷ. Терроризми глобалӣ ҳамчун таҳдид ба суботи низоми ҷаҳонӣ [Матн] / Ҳифзи истиқлоли давлатӣ дар раванди тадидҳои ҷаҳони муосир: асосҳои ҳуқуқи миллий ва байналмилалӣ: маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-назариявӣ (6-уми сентябри соли 2024) / Н.Ҷ. Ҷабборӣ // зери таҳрири номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент И.З. Саъдиев. – Душанбе: Аршам, 2024. – С. 62-68 (208 с).

[7-М]. Ҷабборӣ, Н.Ҷ. Асосҳои ҳуқуқи татбиқи сиёсати гендерӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / (Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ назариявӣ дар мавзӯи “Таҳлили омилҳои иҷтимоӣ ва фарҳангии рушди ҷомеаи пасошуравии Тоҷикистон” (ш. Душанбе. 29-уми апрели 2025) / Н.Ҷ. Ҷабборӣ. – Душанбе, 2025. – С. 375-380.

Ба автореферати диссертатсия тақризҳои муҳаққиқони зерин ворид шудаанд:

Аюбов А.Р. - доктори илмҳои таърих, профессор, мудири кафедраи таърихи умумии МДТ “ДДХ ба номи академик Бобочон Ғафуров”. Тақриз мусбат буда, ду эрод дорад:

1. Дар автореферат оид ба низоми татбиқи муносибатҳои гендерӣ дар қонунгузори Тоҷикистон оварда шудааст, лекин нақши институтҳои давлатӣ ва ҷамъиятӣ баррасӣ нагардиданд. Тадқиқи ин масъала ба андешаи мо дар автореферат муҳим буд, зеро нақши институтҳои давлативу ҷамъиятӣ ҳамчун механизмҳои татбиқсозандаи сиёсати гендерӣ хело назаррас аст.

2. Аз рӯи автореферат маълум мешавад, ки дар боби сеюми диссертатсия ба масъалаҳои назариявӣ бештар аҳамият дода шудааст. Дуруст мебуд, агар диссертант ба масъалаҳои амалӣ аҳамият дода, барои тақвият додани андешаҳои худ мисолҳои воқеӣ пешниҳод менамуд.

Акмалова М.А. - доктори илмҳои сиёсӣ, директори маркази таҳлили сиёсӣ, ҳамгирӣ ва дипломатияи Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон. Тақриз мусбат аст ва ду эрод дорад:

1. Дар автореферат дар зербоби дуҷуми боби якум «Масъалаҳои таҳқиқи муносибатҳои гендерӣ ва тамоюлҳои асосии инкишофи он» оид ба масъалаҳои ташаккули феминизм ҳамчун тамоюли инкишофи муносибатҳои гендерӣ дар олами муосир ягон маълумот дода нашудааст. Зарур мебуд, ки муаллиф ба ин масъала дар автореферат таваҷҷуҳ менамуд.

2. Дар автореферат баъзе хатогиҳои имлоӣ ва техникӣ ба назар мерасанд.

Зикриёева М.Ф. - доктори илмҳои таърих, профессори кафедраи таърихи халқи тоҷики Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Тақриз мусбат аст ва ду эрод дорад:

1. Дар автореферат ба масъалаҳои татбиқи сиёсати гендерӣ дар замони шуравӣ начандон аҳамият дода шудааст, зеро ин давраи муҳими ташаккули сиёсати гендерӣ дар кишвар ба ҳисоб меравад.

2. Дар автореферат оид ба масъалаҳои муборизаҳои занон дар самти пойдеории ҳуқуқ ва озодиҳои онҳо маълумот оварда нашудааст, зеро ин масъалаҳо барои ташаккули сиёсати гендерӣ таъсири амиқ гузошта буданд.

Базарова С.Ш. - номзоди илмҳои сиёсӣ, и.в. дотсенти кафедраи фалсафа ва сиёсатшиносии Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи С.Улуғзода. Тақриз мусбат аст ва эрод надорад.

Абдулсобиҳ Саъдулло - доктори флсафа (PhD) –и илмҳои сиёсӣ, дотсенти кафедраи сиёсатшиносӣ ва робита бо ҷомеаи Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Тақриз мусбат аст ва чунин эродҳо дорад:

1. Дар татбиқ ва иҷрои сиёсати гендерӣ таваҷҷуҳ ба фарҳанг ва ҳувияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дорои зарурати ҷиддӣ мебошад, ки сабаби бехтар иҷро шудани ин масъала дар ҷомеа мутобиқ бо арзишҳо ва анъанаҳои он мешавад. Бехтар мебуд, ки диссертант ин масъаларо дар автореферати диссертатсия бештар мавриди диққат ва таваҷҷуҳи илмӣ қарор медоданд.

2. Тафовутҳои зану мард дар масъалаи мазкур набояд ба маънои бартарии яке нисбат ба дигарӣ маъно гардад, балки тафовутҳои зотии зану мард, ки реша дар сохтори вучудии онҳо дорад, ҷиҳати такмил ва истеҳсоми низоми хонавода ва иҷрои дурусти нақшу ҷойгоҳи ҳар кадоми онҳо дар ҷойи

худ дар ҷомеа мебошад. Диссертант ба ин масъала дар автореферати худ ба таври ҷоиста таваҷҷуҳ накардааст, ки набояд тафовутҳо ва фарқиятҳои занону мардонро ҳамчун меъёри бартарӣ нисбат ба ҳамдигар арзёбӣ намуд.

Муқарризон ва муассисаи пешбар бо назардошти муқаррароти бандҳои 67-70 ва 74-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 ва Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26-уми июни соли 2023, таҳти №295 тасдиқ шудааст, интихоб ва таъин гардидаанд. Интихоби муқарризон ва муассисаи пешбар бо он асоснок карда мешавад, ки онҳо дар мавзӯи таҳқиқшуда, аз ҷумла дар бораи масоили муносибатҳои гендерӣ, ташаккул ва рушди он, хусусиятҳои татбиқи сиёсати соҳавӣ дар низоми сиёсии ҷомеа, масъалаҳои муҳими ҳаёти сиёсии ҷомеа ва ғайра қорҳои илмӣ-таҳқиқотиро анҷом додаанд ва мутахассисони шинохтаи соҳаҳои илмӣ худ махсус меёбанд.

Муассисаи пешбар Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ дар самти омӯзиши масъалаҳои муҳими ҳаёти сиёсии ҷомеа, равандҳои сиёсии ҷомеа ва татбиқи сиёсати давлатӣ дар шароити имрӯза, саҳми назаррас дорад. Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ, инчунин, ба масъалаҳои сиёсати гендерӣ ва татбиқи он дар низоми сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон таваҷҷуҳи хоса доданд.

Шури диссертатсионӣ қайд менамояд, ки аз тарафи докталаби дараҷаи илмӣ дар асоси иҷро кардани таҳқиқоти илмӣ:

- бори нахуст таҳқиқи масъалаҳои муносибатҳои гендерӣ ва тамоюлҳои инкишофи он мавриди таҳқиқи илмӣ қарор гирифтааст;
- ҷанбаҳои назариявӣ ва методологии таҳқиқи сиёсати гендерӣ муайян гардида, мафҳум, маҳият ва хусусиятҳои сиёсати гендерӣ ошкор шудааст;
- заминаҳои амалии татбиқи сиёсати гендерӣ дар замони муосир таҳқиқ гардидааст;
- заминаҳои асосии ташаккули сиёсати гендерӣ дар Тоҷикистон муайян гардида, аз нигоҳи инкишофи таърихӣ ва ташаккули муносибатҳои гендерӣ дар замони шуравӣ ва муосир тасниф шудааст;
- татбиқи сиёсати гендерӣ ва заминаҳои ҳукукии он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳқиқ шуда, самтҳои асосии он дар сиёсати давлатӣ муайян гардидаанд;
- татбиқи ниҳодии сиёсати гендерӣ ва дурнамои рушди он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян шудааст.

Вазифаҳои таҳқиқоти диссертатсиониро мақсади таҳқиқот муайян менамояд ва иҷрои онро ҳалли чунин вазифаҳо дар бар мегирад:

– таҳқиқи масъалаҳои муносибатҳои гендерӣ ва тамоюлҳои инкишофи он;

– муайян намудани ҷанбаҳои назариявӣ ва методологии таҳқиқи сиёсати гендерӣ;

– таҳқиқи заминаҳои амалии татбиқи сиёсати гендерӣ дар замони муосир;

– муайян намудани заминаҳои асосии ташаккули сиёсати гендерӣ дар Тоҷикистон;

– баррасии раванди татбиқи сиёсати гендерӣ ва асосҳои ҳуқуқии татбиқи он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон;

– ошкор сохтани татбиқи институтсионалии (ниҳодии) сиёсати гендерӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва муайян намудани дурнамои инкишофи он.

Аҳамияти амалии мавзун таҳқиқот бо он асоснок карда мешавад, ки натиҷаҳои бадастоварда ва хулосаҳои пешниҳоднамудаи муаллиф ҷиҳати тақмили минбаъдаи сиёсати гендерӣ мусоидат мекунанд. Маводи диссертатсияро ҳангоми таҳияи барномаҳои таълимӣ аз ҷанбаи сиёсатшиносӣ, низоъшиносӣ ва курсҳои махсус дар самти сиёсати гендерӣ истифода бурдан мумкин аст.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот дар нуктаҳои зерин инъикос ёфтааст: омода ва тайёр намудани курси махсус вобаста ба омӯзиши сиёсати гендерӣ; таҳияи барнома ва концепсияҳои пешбурди сиёсати гендерӣ марбут ба сиёсати гендерӣ; ҷиҳати таҳкими қонунгузориҳои миллии дар самти баланд бардоштани вазъи қонун ва духтарон; истифодаи маводи диссертатсионӣ ҳангоми омода кардани матнӣ суҳанронӣҳо, баромадҳо, маърузаҳо, мақолаҳои илмӣ, рисолаҳои магистрӣ, номзадӣ ва докторӣ.

Заминаҳои асосии таҳқиқотро усулҳои таҳқиқи илмҳои сиёсӣ ба мисли концептуалӣ, меёриву арзишӣ ва футурологӣ, инчунин методҳои таҳлилӣ, таърихӣ, системанокӣ, сохториву функционалӣ, муқоисавӣ, коммуникатсионӣ ташкил менамоянд.

Баррасии эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон доданд, ки натиҷагирӣ, хулосаҳо ва пешниҳодот дар таҳқиқот дар асоси сарчашмаҳои назариявӣ методологии диссертатсия асоснок карда шудаанд.

Эътимоднокии натиҷаҳо дар таҳқиқот ин муҳолифат надоштани онҳо бо назарияи сиёсии мавҷуда ва мувофиқати методҳои илмӣ истифодашуда бо соҳаҳои илмҳои сиёсӣ ифода меёбад. Ҳамзамон, дар рафти таҳқиқоти мазкур сарчашмаҳои гуногуни иттилоотии расмӣ, маълумоти омӯрӣ истифода шудаанд, ки қисме аз натиҷаҳои таҳқиқот дар заминаи таҳлили онҳо, омӯзиши ҷанбаҳои назариявии мавзӯ ва таҳлили ғайринокии сиёсии ҷавонон дар равандҳои сиёсӣ ба даст омада, натиҷагирӣ шудаанд. Ҳақиқат будани маълумот, истифодаи сарчашмаҳои расмӣ, кофӣ будани ҳаҷми маводи

таҳқиқотӣ, коркарди натиҷаи таҳқиқот ва ҳаҷми интишорот эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқотро таъмин мекунанд. Хулоса ва тавсияҳо дар асоси таҳлили илмӣ натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ манзур шудаанд.

Саҳми шахсии довталаби дараҷаи илмӣ дар интиҳоби мавзӯ, таҳия ва таҳлили ҳамаҷонибаи таҳқиқоти диссертатсионӣ натиҷаи фаъолияти чандинсолаи илмӣ муаллиф мебошад. Тамоми давраи татбиқи нақшаи корҳои таҳқиқотӣ бо иштироки бевосита ва пешниҳодҳои муаллиф сурат гирифтааст. Хулоса ва пешниҳодҳое, ки дар диссертатсия ба назар мерасанд, натиҷаи таҳқиқоти мустақилонаи унвонҷӯ ба шумор мераванд.

Маҷлиси Шурои диссертатсионӣ аз таърихи 15 ноябри соли 2025 дар бораи сазовор донишани Ҷабборӣ Насиба Ҷаббор ба дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои сиёсӣ қарор қабул намуд.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар Шурои диссертатсионӣ 16 нафар иштирок доштанд, аз ҷумла докторони илм аз рӯйи ихтисоси диссертатсияи баррасишаванда 6 нафар.

Аз 15 нафар иштирокчиён, ки дар маҷлиси Шуро ҳозир буданд, овоз доданд: тарафдор – 15, муқобил - нест, бюллетенҳои безътибор - нест.

Раиси Шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои сиёсӣ

/ Кувватзода С. З.

Котиби илмӣ
Шурои диссертатсионӣ,
номзоди илмҳои сиёсӣ

/ Сангинов Н.Н.

15.11.2025.